

ენათმეცნიერება Linguistic

ფრანგული ენის ფრაზეოლოგიზმთა წარმოშობა

ციური ახვლედიანი, მარია ბურჩაკ-აბრამოვიჩი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისი სახელმწიფო უნივერსიტეტი
თბილისი, საქართველო

e-mail: tsiuri.akhvlediani@tsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.01>

SJIF 2026: 8.679

ჩვენი ნაშრომის თემა გახლავთ ფრანგული ენის ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა წარმოშობა. ფრანგული ენის მუდმივი და უწყვეტი განვითარების გამო, ეს თემა აქტუალურია, რადგან ამა თუ იმ ფრაზეოლოგიური ერთეულის აზრის გაგება და მისი გამოყენების შესაძლებლობა მეტყველებაში აუცილებელია, რომ შედეგს სწორი სამეცნიერო კომუნიკაცია ენის მატარებლებთან. ყველაზე ცნობილია და გამოყენებადია ფრაზეოლოგიური ნასესხობანი ლათინური და ბერძნული ენებიდან, თუმცა არსებობს ნასესხობანიც ინგლისური, იტალიური და სხვა მრავალ ენიდან, რომლებიც არ არიან ფართოდ გავრცელებულნი და მრავალრიცხოვანნი.

საკუთრივ ფრანგული ფრაზეოლოგია. ამ შემთხვევაში, ფრაზეოლოგიზმები წარმოშობილია ადამიანთა ცხოვრების მატერიალური, კულტურული და საზოგადოებრივ - ეკონომიკური სფეროდან. ამ სფეროებში აისახება მისი ისტორია, ყოფა - ცხოვრება, კულტურა, სულიკვეთება, აზროვნების ხატი და ა. შ.

ფრაზეოლოგიზმთა არატერმინოლოგიური წარმოშობა. ამ ჯგუფში შედიან ისეთი ფრაზეოლოგიური ერთეულები, რომლებიც უკავშირდებიან ისტორიულ ფაქტებს ან მოვლენებს, ხალხურ ცრურწმენებს, ფრანგი ხალხის ზნე-ჩვეულებებს და ასევე ისეთი ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც წარმოიშვნენ ისტორიულ ფრაზათა და ციტატათა საფუძველზე, ასევე ანეკდოტებზეც.

ტერმინოლოგიური ფრაზეოლოგიზმების წარმოშობა. ტერმინოლოგიური ფრაზეოლოგიური ერთეულების წარმოშობას მიაკუთვნებენ იმ ფრაზეოლოგიზმებს, რომლებიც წარმოიშვნენ ისეთი სხვადასხვა პროფესიების საფუძველზე, როგორებიცაა სპორტი, ნადირობა, სხვადასხვა თამაშები და ა. შ.

საკვანძო სიტყვები: ფრანგული ენა, ფრაზეოლოგიური ერთეული, მეტყველება, სწორი სამეტყველო კომუნიკაცია.

ფრანგულ ენაში, შესაძლებელია გამოიყოს ფრაზეოლოგიის წარმოშობის რამოდენიმე გზა: საკუთრივ - ფრანგული ფრაზეოლოგია, ფრაზეოლოგიზმთა არატერმინოლოგიური წარმოშობა, ფრაზეოლოგიზმთა ტერმინოლოგიური წარმოშობა და ასევე ფრაზეოლოგიური ნასესხობანი.

1. **საკუთრივ ფრანგული ფრაზეოლოგია.** ამ შემთხვევაში, ფრაზეოლოგიზმები წარმოშობილია ადამიანთა ცხოვრების მატერიალური, კულტურული და საზოგადოებრივ - ეკონომიკური სფეროდან. ამ სფეროებში აისახება მისი ისტორია, ყოფა - ცხოვრება, კულტურა, სულისკვეთება, აზროვნების ხატი და ა. შ. მაგალითად: «**pendre la crémaillère**» - ახალმოსახლეობის გადახდა. ამის საფუძველია ფრანგული ჩვეულება, რომლის მიხედვითაც ახალ სახლში დასახლებულებს უნდა დაემაგრებინათ ბუხარში მეტალის კბილები ან ის ღერო, რომელიც ემსახურებოდა ქვაბის ჩამოკიდებას. სიტყვა «**crémaillère**» აღნიშნავს ამ ღეროს.

2. **ფრაზეოლოგიზმთა არატერმინოლოგიური წარმოშობა.** ამ ჯგუფში შედიან ისეთი ფრაზეოლოგიური ერთეულები, რომლებიც უკავშირდებიან ისტორიულ ფაქტებს ან მოვლენებს, ხალხურ ცრურწმენებს, ფრანგი ხალხის ზნე-ჩვეულებებს და ასევე ისეთი ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც წარმოიშვნენ ისტორიულ ფრაზათა და ციტატათა საფუძველზე, ასევე ანეკდოტებზეც. გარდა ამისა, ამ კატეგორიას მიეკუთვნება ის ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც უკავშირდებიან ადამიანს, ცოცხალ და არაცოცხალ ბუნებას.

ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც წარმოიშვნენ ისტორიული ფაქტების საფუძველზე:

«**Paris vaut bien unemesse!**» (პარიზი წირვად ღირს!). ეს ციტატა წარმოთქვა ჰენრიხ ნავარიელმა, რომელმაც 1593 წელს, საფრანგეთის ტახტზე ასვლისათვის უარყო პროტესტანტული რწმენა და გახდა კათოლიკე.

ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც უკავშირდებიან ადამიანს ან მის სხეულის ნაწილს. მაგალითად: **homme de lettres** (ლიტერატორი, მწერალი), **à l'oeil** (მუქთად, უსასყიდლოდ).

ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც უკავშირდებიან ბუნებას, შეიძლება იყვნენ დაფუძნებულნი არაცოცხალი ბუნების ელემენტებზე და ნივთიერებებზე. მაგალითად: **faire feu de tout bois** (არ შეიზიზლო არავითარ შემთხვევაში), **se ressembler comme deux gouttes d'eau** (მსგავსი როგორც წყლის ორი წვეთი).

3. ტერმინოლოგიური ფრაზეოლოგიზმების წარმოშობა

ტერმინოლოგიური ფრაზეოლოგიური ერთეულების წარმოშობას მიაკუთვნებენ იმ ფრაზეოლოგიზმებს, რომლებიც წარმოიშვნენ ისეთი სხვადასხვა პროფესიების საფუძველზე,

როგორებიცაა სპორტი, ნადირობა, სხვადასხვა თამაშები და ა. შ. წარსულში, ასეთ გამონათქვამებს იყენებდნენ პირდაპირი მნიშვნელობით, მოქმედების განსაზღვრულ სახეობებში, დროთა განმავლობაში კი მათი აზრი გახდა გადატანითი. ეს გავლენა ახასიათებდა საომარ საქმესაც. მაგალითად: **faire long feu**. (გამტყუნება, მარცხი, წარუმატებლობა). ადრეულ პერიოდში, ცეცხლსასროლი, დენთიანი იარაღის გამოყენებისას, ცეცხლს ანთებდნენ ფალით და თუ მაშინვე არ აინთებოდა, გასროლაც სწრაფად არ მოხდებოდა, ითვლებოდა მარცხად. აქედან წარმოიშვა ნადირობასთან დაკავშირებული ფრაზეოლოგიზმები. მაგალითად: **rompre les chiens** (უხერხული საუბრის შეწყვეტა). სიტყვა-სიტყვით, ეს ფრაზა ითარგმნება მნიშვნელობით: გავყაროთ ძაღლები.

4. ფრაზეოლოგიური ნასესხობანი

ტერმინოლოგიური ფრაზეოლოგიზმების წარმოშობა

ფრანგულ ენაში, ფრაზეოლოგიურ ერთეულთა გამდიდრების ერთ-ერთი საშუალებაა ნასესხობანი. ფრაზეოლოგიური ნასესხობანი წარმოადგენენ მნიშვნელოვან წყაროს, თუმც არა ძირითად წყაროს ფრაზეოლოგიზმთა შექმნისათვის. ყველაზე მეტად, ნასესხობანი შემოდის სხვადასხვა ენებიდან. ყველაზე მეტად გავრცელებულია ნასესხობანი ლათინური და ბერძნული ენებიდან. ფრანგულ ენაში, მათი გაჩენის ძირითად საშუალებას წარმოადგენს ლიტერატურა. ყველაზე მეტად, ლათინური ფრაზეოლოგიური ერთეულები შემოვიდნენ ფრანგულ ენაში კალკის სახით, თუმც ზოგჯერ შეიძლება გამოყენებულ იქნენ თარგმნის გარეშეც. მაგალითად: **terra incognita** (რადაც უცნობი) შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ფრანგულად თარგმნის გარეშე. თუმც, ფრაზეოლოგიზმი **advocates diaboli** (თავგამოდებული ბრალმძებელი, ეშმაკის ადვოკატი) წარმოადგენს ექვივალენტს ფრანგულ ენაზე - **avocat du diable**.

რაც შეეხება ბერძნულ ენას, მისგან ნასესხობებია ისეთი ფრაზეოლოგიური ერთეულები, როგორებიცაა: **l'âged'or** (ოქროს საუკუნე). ეს კონსტრუქცია შემოსულია ფრანგულში ბერძნულიდან **cheval de Troie** ტროას ცხენი. ეს ფრაზეოლოგიური ერთეული შემოსულია ჰომეროსის პოემიდან «ილიადა»).

ფრანგულში ასევე არსებობს სხვა ენებიდან შემოსული ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც აღებული იყო სხვა ენებიდან, თუმც არამრავალრიცხოვანნი, მაგალითად: გამონათქვამი **guerre froide** (ცივი ომი) შემოსულია ინგლისური ენიდან (cold war), **bas bleu** (ლურჯი წინდა), **faire fiasco** (მარცხის მოსვლა) შემოსულია იტალიური გამონათქვამიდან **far fiasco** და სხვ.

ამგვარად, ფრანგულ ფრაზეოლოგიას, ისევე როგორც ნებისმიერ სხვა ენას, გააჩნია წარმოშობის წყაროების დიდი მოცულობა, რაც აძნელებს ფრაზეოლოგიზმთა სრულ კლასიფიკაციისა და სისტემატიზაციას.

არატერმინოლოგიური წარმოშობის ფრაზეოლოგიური ერთეულების საფუძველს შეიძლება ჰქონდეთ ისტორიული მოვლენები, რაც ახასიათებდა მაშინდელ საზოგადოებას, ცოცხალი და არაცოცხალი ბუნების ელემენტებს და ა. შ.

ტერმინოლოგიური ფრაზეოლოგიური ერთეულები წარმოიშვნენ სიტყვებიდან ან გამონათქვამებიდან, რომლებიც ადრე იხმარებოდნენ ან დღემდეც იხმარებიან პირდაპირი მნიშვნელობით, თუმცა შეიძლება ჰქონდეთ გადატანითი აზრიც.

ფრანგული ენის ფრაზეოლოგიური ლექსიკონის შევსება ხდება სხვა ენასთან ნასესხობებითაც. ყველაზე ცნობილია და გამოყენებადია ფრაზეოლოგიური ნახესხობანი ლათინური და ბერძნული ენებიდან, თუმცა არსებობს ნასესხობანიც ინგლისური, იტალიური და სხვა მრავალ ენათა ფრაზეოლოგიური ერთეულებიც, რომლებიც არ არიან ფართოდ გავრცელებულნი და მრავალრიცხოვანნი.

ლიტერატურა:

Bally Charles, *stylistique française*, Paris, 1985

Назарян А. Г. *Фразеология современного французского языка*. Москва, 1987

Tsiuri Akhvlediani, Mariam Burchak-Abramovich

Iv.Javakhishvili Tbilisi State University

Tbilisi, Georgia

e-mail: tsiuri.akhvlediani@tsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.01>

SJIF 2026: 8.679

The Origin of Phraseological Units in the French Language

Abstract

The subject of our work is the origin of phraseological units in the French language. This topic is highly relevant due to the constant evolution of the French language. Understanding the meaning of a particular phraseological unit and the ability to use it in speech is necessary for correct speech communication with native speakers. Greek and Latin phraseological loanwords are the most frequently used; however, there are also borrowed phraseological units from English, Italian, and other languages, which are not widespread and relatively scarce.

Properly French phraseology. A number of phraseological units originate from the material, cultural, social or economic spheres of human life. These spheres reflect its history, existence, culture, spirit, way of thinking, and so forth.

Non-terminological origin of phraseological units. This group includes phraseological units that are associated with historical facts or events, folk superstitions, customs and traditions of the French people, as well as those units derived from historical phrases, quotations and anecdotes.

Terminological phraseological units. The origin of terminological phraseological units is attributed to those phraseological units that arose on the basis of a range of professions, such as sports, hunting, various games, and so forth.

Keywords: French language, phraseological units, speech, correct speech communication.

რეცენზენტი: პროფესორი ახად მამედი